

Giriş

Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi ile siyasi dayanışma içinde olan Sosyalist Eşitlik Grubu'nun önderi ve Mehring Yayıncılık'ın kurucusu Halil Çelik yoldaşı kaybetmemizin üzerinden üç yıl geçti.

Kanserin birkaç ay gibi çok kısa bir süre içinde aramızdan aldığı bu boyun eğmez Marksist devrimci, 57 yıllık kısa yaşamına sıradan bir insanın tanık olabileceğinden çok daha fazla fırtınalı olay sığdırdı. İlkeli enternasyonalist duruşu, tarihsel gerçeğe bağlılığı, işçi sınıfına ve onun teorik-siyasi eğitimine ısrarlı yönelimi, genç kuşaktan çok sayıda kişiye ilham verdi. Yeni nesil Troçkist devrimciler, onun paha biçilmez siyasi mirasından ilham almayı sürdürecektir.

Halil, 16 yaşından beri yaşamını sosyalist devrim davasına adanmıştı. Ancak onun adını ve eserlerini Türkiye ve uluslararası işçi sınıfı için ölümsüz kılan, zamanında kendisinin de ifade ettiği gibi, Lev Troçki tarafından kurulan Dördüncü Enternasyonal'in dünya önderliği olan Uluslararası Komite'nin (DEUK) inşasına yaptığı katkıdır. Yaptığı çevirilerde ve yazdığı yazılarda cisimleşen siyasi miras, Türkiye'de ve dünya çapında Troçkist partilerin, yani Sosyalist Eşitlik Partisi'nin inşasının çok önemli bir temelini oluşturmaktadır.

Halil Çelik'in 1980'lerin başından itibaren siyasi sicili incelendiğinde, göze çarpan olgu, Türkiye işçi sınıfının en bilinçli unsurlarının, kendisini Troçki'nin sürekli devrim teorisine dayandıran bir uluslararası örgüt bulma yönündeki amansız arayışıdır. DEUK Sekreteri Peter Schwarz'ın Halil'in anısına kaleme aldığı yazıda belirttiği gibi:

Halil, sahte sol örgütlerin ilkesiz, ulusalçı ve oportünist politikalarıyla yaşanan uzun ve acı deneyimler sonucunda, Türkiye'de Troçkist hareketin gelişmesinin yalnızca devrimci enternasyonalizm temelinde gerçekleşebileceğini ve uluslararası işçi sınıfının 20. yüzyıldaki stratejik deneyimlerine ilişkin derinlemesine bir kavrayışı gerektirdiğini anlamıştı.

Troçkist bir perspektife ulaşma yolu, uzun ve zorlu bir yoldu. Halil, 1980'lerde ve 1990'larda çeşitli Pablocu ve Morenocu eğilimlerle yapılan siyasi işbirliği girişimlerinden, bu eğilimlerin ileri sürdüğü ulusal oportünist siyaset türüne karşı amansız bir mücadele vermenin gerekliliği olduğunu sonucunu çıkardı. Bu mücadele, Troçkist hareketinin Sosyal Demokrasiye, Stalinizme ve Pabloculuğa karşı onlarca yıl boyunca verdiği mücadelenin özümsemesine dayanmak zorundaydı.

Bu mücadele Halil'i ve yoldaşlarını giderek DEUK'un pozisyonlarına yaklaştırdı. Halil, Pablocuların Stalinizme devrimci bir rol atfetmelerine, sendika bürokrasisini desteklemelerine ve Kürt milliyetçi hareketi üzerinden burjuva milliyetçiliğini yüceltmelerine karşı çıktı. Bu Pablocu görüşlerin özünde Dördüncü Enternasyonal'in sürekli devrim uğruna mücadelesinin sürekliliğini reddettiğini kavraması, nihayetinde Halil'i DEUK'a getirdi.

Halil ve yoldaşları, 1953'te Pablocu revizyonizme karşı sürekli devrim teorisini savunma temelinde kurulmasından beri DEUK tarafından temsil edilen dünya Troçkist hareketinin tarihini ancak 2000'lerde kapsamlı bir şekilde öğrenebildiler.

Troçki, sürekli devrim teorisinde, Türkiye gibi geç kapitalist gelişmeye sahip ülkelerde burjuvazinin, demokratik bir rejim kurmaktan ya da emperyalizmle derin bağlarını koparmaktan aciz olduğunu belirtir. Bu görevler, Marksist devrimci bir partinin önderliğinde, geniş köylü kitlelerinin arkasına alarak uluslararası proleter sosyalist devrim mücadelesi yolunda seferber olan işçi sınıfına düşmektedir. Stalinizm ve onun ulusalçı "tek ülkede sosyalizm" teorisi ise, 1917 Ekim Devrimi'ne yol gösteren sürekli devrim teorisinin, büyüyen Sovyet bürokrasisinin çıkarları doğrultusunda reddedilmesini temsil etmektedir.

1953'te ABD'deki Sosyalist İşçi Partisi'nin (SWP) lideri James P. Cannon önderliğindeki öğretiyeye bağlı Troçkistler, Michel Pablo ve Ernest Mandel önderliğindeki revizyonist eğilime karşı bayrak açtılar. Pablocular, Troçkist hareketi her ülkede çeşitli Stalinist, Sosyal Demokrat ve burjuva milliyetçi partilerin hakimiyeti altında bulunan ulusal "kitlesel hareketler" içinde tasfiye etmeye çalışıyordu. Bu, işçi sınıfının siyasi bağımsızlığı için ve onun uluslararası önderliği olarak Dördüncü Enternasyonal'in inşası uğruna mücadelenin terk edilmesi demektir.

DEUK'un kuruluşuna önderlik eden Cannon tarafından başlatılan bu mücadele, Dördüncü Enternasyonal'i yok olmaktan kurtardı ve Troçkizmin temel ilkeleri uğruna mücadelenin sürekliliğini sağladı.

DEUK içindeki öğretiyeye bağlı Troçkistler ile o dönemki Britanya şubesi olan İşçilerin Devrimci Partisi (WRP) içinde gelişen ulusalcı oportünist eğilim arasında 1985-86'da yaşanan bölünmenin derslerinin özümsemesi, Halil ve grubu için özellikle kritik bir rol oynamıştır.

WRP'nin Gerry Healy, Cliff Slaughter ve Michael Banda önderliğinin, 1970'lerin ortalarından itibaren Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki çeşitli burjuva milliyetçi rejimler ve hareketler ile geliştirdiği oportünist ilişkiler, nihayetinde bu partinin sürekli devrim teorisinden ve Troçkizmden tamamen kopmasına yol açtı. Dünya sosyalist devrimi uğruna mücadelede Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi'nin inşasının önceliğinin yerini, ulusal alanda Britanya partisinin güçlendirilmesi yönünde atılan adımlar almıştı.

Bu dünya tarihsel mücadele, Pablocu revizyonist eğilimlerin DEUK tarafından belirleyici bir yenilgiye uğratılmasını sağladı ve uluslararası işçi sınıfı içinde klasik Marksizmin rönesansının temelini attı. DEUK'un internet yayını *Dünya Sosyalist Web Sitesi* Uluslararası Yayın Kurulu Başkanı David North'un belirttiği gibi, "DEUK 1985-86 krizinden sağ çıkmamış olsaydı, bugün dünyada siyasi olarak birleşmiş *uluslararası* devrimci Marksist bir parti var olmayacaktı."

Nasıl ki Halil ve grubunun yollarının DEUK ile kesişmesi bir tesadüf değilse, 1985-86 bölünmesinde WRP önderliğini destekleyen Yunanistan'daki dönemler ile bir dönem Halil ve grubunun işbirliği yaptığı Türkiye'deki Pablocuların yollarının 2000'lerde kesişmesi de bir tesadüf değildi. Bugün Stalinistler ile ittifak halinde sözde "Dördüncü Enternasyonal'i yeniden kurma" çabası içinde olan bu unsurlar, onlarca yıldır Yunanistan'da ve başka yerlerde olduğu gibi Türkiye'de de devrimci Marksist bir partinin, yani DEUK'un bir şubesinin inşasını siyasi olarak engellemeye çalışmaktadır.

Halil ve yoldaşlarının bu unsurlardan tamamen ayrışması ve DEUK ile siyasi dayanışma içinde olan Sosyalist Eşitlik Grubu'nu kurması, Pablocu revizyonizme karşı şu siyasi ilkelerin savunulmasının bir sonucuydu: 1) Uluslararası işçi sınıfının devrimci rolü ve Dördüncü Enternasyonal'in sürekliliği 2) Stalinizmin karşıdevrimci rolü 3) Sendika bürokrasisinin işçi sınıfı karşıtı gerici rolü 4) Sürekli devrim teorisinin savunusu.

İşçi sınıfının siyasi bağımsızlığının sağlanması ve bu ilkeler temelinde kadroların eğitilmesi, Halil yoldaşın çalışmasının merkezindeydi. Gündelik çıkarlar peşinde koşan her türden oportünist öndere karşı, Dördüncü Enternasyonal'in tarihinin ve işçi sınıfının en önemli stratejik deneyimlerinin Türkçeye kazandırılması ve bunların kadrolarca özümsemesi, onun yaşamının sonuna kadar en çok emek verdiği konuların başında geldi.

Savunduğumuz Miras başta olmak üzere son derece önemli eserleri Türkçeye kazandıran Halil'in ölümünün ardından yayımlanmaya devam eden *Rus Devrimi ve Tamamlanmamış Yirminci Yüzyıl* gibi çevirileri, Troçkizm uğruna mücadeleye katkı yapmaya devam etmektedir. *Dünya Sosyalist Web Sitesi*'nin Türkçe sayfasındaki siyasi materyaller, dokümanlar ve makalelerde, özellikle de Mehring Yayıncılık'tan çıkan kitaplarda cisimleşen son derece önemli kaynağın oluşturulmasında başrolü Halil yoldaş oynamıştır.

Bugün her renkten sahte sol akım, hali vakti yerinde orta sınıfın siyasi çıkarlarının savunucuları olarak, Ortadoğu'da emperyalist savaşın ve Türkiye'de burjuva partilerinin arkasına dizilmiş durumda. Pablocuların bir kısmı ise Rus devleti ile yakın bağları olan Stalinistler ile bir "enternasyonal" kurma çağrısı yapıyor.

Yalnızca Halil yoldaşın önderlik ettiği siyasi eğilim, işçi sınıfının siyasi bağımsızlığında ısrar ederek, Troçki'nin kurduğu Sosyalist Devrimin Dünya Partisi'nin Türkiye şubesini inşa mücadelesini tavizsiz bir şekilde sürdürüyor. Bu hareketin inşası, yeni devrimciler kuşağını tarihsel ve uluslararası temellere ilişkin Troçkist bir perspektifle donatmayı gerektiriyor.

Bu kitapta, Halil yoldaşı kaybetmemizin ardından onun anısına kaleme alınan yazıların yanı sıra 2007 yılından sonra kendisi ve grubu adına yazdığı seçme yazılar yer alıyor.

Halil yoldaşın yazılarından yapılan bu derleme, onun ve grubunun işçi sınıfının siyasi bağımsızlığını geliştirmeye, Troçkizme ve dünya sosyalist devrimi mücadelesine bağlılığını göstermektedir. 2007'den 2018 sonuna kadar Türkiye ve Ortadoğu'daki en önemli gelişmeler üzerine yazılan bu yazılar, Halil yoldaşın ve grubunun siyasi sicilini ortaya koymalarının yanı sıra okurların kritik önem taşıyan olaylara devrimci ve enternasyonalist, yani Troçkist bir perspektiften bakmasını sağlayacaktır.

Halil yoldaş, 2012 yılı sonunda kaleme aldığı "Merkezciliğin Turnusol Kâğıdı: Enternasyonalizm" başlıklı yazıda, Dördüncü Enternasyonal'in tarihini çarpıtarak bir "Beşinci Enternasyonal" kurulması çağrısı yapan Türkiye'deki iki küçük burjuva siyasi eğilime karşı kararlılıkla DEUK'u savundu. Söz konusu eğilimler, *Marksist Tutum* ile *Marksist Bakış* idi (*Marksist Bakış* bugün yeni kurulan Pablocu Uluslararası Sosyalist Birlik'in Türkiye şubesi olan Sosyalist Emekçiler Partisi halini aldı). Halil bu yazısında Dördüncü Enternasyonal'in sürekliliğinin DEUK tarafından savunulduğunu vurgulayarak şöyle yazmıştı:

... Troçkizmi karalama ve değersizleştirme çabasında ortaklaşan Çağlı ile Arslan'a, bir kez daha, günümüzde, burjuvaziye ve her türden küçük burjuva akıma karşı Marksist bir uluslararası işçi hareketi yaratma mücadelesini sürdüren ve "devrimci Marksist geleneği dünyanın her köşesine" yaymaya çalışan biricik örgütün DEUK olduğunu anımsatıyoruz.

Halil ve grubunun Troçkizmi ve DEUK'u savunusu, Ortadoğu'da işçi sınıfını emperyalist savaşa ve emperyalizm yanlısı tüm burjuva ve küçük burjuva örgütlere karşı uluslararası sosyalist bir program temelinde seferber etme mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıydı.

Halil, Türk devleti ile PKK arasında 2009 yılında başlatılan "barış süreci"nin, özünde ABD ve diğer emperyalist güçlerin gözetiminde Türk ve Kürt burjuvazisi arasında bir "barış" süreci olduğunda ısrar etti. Bu sözde "barış", Ortadoğu'daki emperyalist yağma savaşının bir parçası olarak geliştirilmişti ve hem bölgedeki hem de dünya genelindeki emekçilerin toplumsal özlemlerine düşman güçlerin ürünüydü.

Recep Tayyip Erdoğan hükümeti ile Abdullah Öcalan arasındaki görüşmelerin en üst seviyeye çıktığı ve Öcalan'ın mesajının Diyarbakır'daki Newroz kutlamalarında okunduğu Mart 2013'te, Halil yoldaş konuyla ilgili şunları yazıyordu:

... bu süreç, Türkiye ile sınırlı olmadığı gibi, bütünüyle küresel sermayenin taleplerine tabi biçimde ve ABD önderliğindeki Batılı emperyalist koalisyonun çıkarları doğrultusunda yaşanmaktadır... Öcalan'ın Newroz mesajı, onun önderliğindeki Kürt hareketinin, kendi yazgısını, yalnızca, Kürt burjuvazisinin çıkarlarına tabi kılmakla kalmadığını; aynı zamanda büyük Türk burjuvazisi ile birlikte Ortadoğu'da yayılmacı maceralara girişme niyetini de açıkça gözler önüne sermektedir.

Bu "yayılmacı macera", Suriye'de Devlet Başkanı Beşar Esad'a karşı ABD destekli rejim değişikliği savaşının bir parçası olarak, Suriye'nin kuzeyine yönelik planları içeriyordu. Ne var ki, bu savaşta ABD

emperyalizminin Suriye'deki Kürt milisleri (YPG) başlıca vekil gücü haline getirmesi, sözde "barış süreci"nin sonu olmakla kalmadı; Ankara ile emperyalist NATO müttefikleri arasındaki ilişkilerin kırılma noktasına gelmesine de yol açtı.

Bu sürecin doruk noktası, 15 Temmuz 2016'da Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) hükümetini devirmek üzere düzenlenen NATO destekli askeri darbe oldu. Halil yoldaş daha Nisan 2015'te, ABD'deki Bipartisan Policy Center'ın raporunu değerlendirdiği yazıda, darbe yönündeki eğilimleri tespit etmişti. Söz konusu rapor Türkiye'yi "güvenilmez", PKK/PYD'yi ise "tutarlı ortak" ilan ediyordu. Halil yoldaş yazısında şunları belirtiyordu:

... emperyalist merkezlerin AKP iktidarını güvenilmez ilan ederek mümkünse hizaya çekme ya da ondan "kurtulma" yönelişine girmesinin başlıca nedenlerinden birinin, onun ABD ve AB emperyalizminin Rusya ve Çin karşıtı küresel gündemini hiçe sayması, en azından hafife alması olduğunu görebiliriz.

Nisan 2017'de düzenlenen ve cumhurbaşkanına olağanüstü yetkiler verilmesini öngören anayasa referandumu, sadece Türk burjuvazisinin diktatörlük ve savaş yönelimi açısından değil, aynı zamanda Halil yoldaş ve grubunun DEUK ile yoğunlaşan işbirliği açısından da bir dönüm noktasını temsil ediyordu.

O zaman Toplumsal Eşitlik adını taşıyan grup, Uluslararası Komite ile yoğun tartışmaların ürünü olan bir açıklama hazırlamış ve bu açıklama grup adına *Dünya Sosyalist Web Sitesi'*nde yayımlanmıştı. Referandum gündeminden yola çıkarak kritik önem taşıyan uluslararası ve tarihsel meseleleri ele alan bu açıklama, Türkiye'de DEUK'un şubesinin inşası yolunda önemli bir ilerlemeyi ifade ediyordu.

Halil yoldaş tarafından kaleme alınan ve "hayır" oyu verilmesi çağrısı yapan açıklamada, Erdoğan hükümetinin gerici yönelimi teşhir edilirken, onun karşısında bir araya gelen burjuva ve küçük burjuva eğilimlerin emperyalizm yanlısı ve işçi sınıfı karşıtı karakteri de gözler önüne seriliyordu. İleriye giden tek yol, işçi sınıfının devrimci önderliğini inşa etmek ve onu uluslararası sosyalist devrim uğruna seferber etmekten geçiyordu:

Temel sorun, her ülkede, kapitalizmi yıkmak ve sosyalist politikalar izleyen bir işçi hükümeti kurmak için işçi sınıfına önderlik edecek devrimci bir partinin inşa edilmesidir. Bu mücadelenin teorik ve siyasi temeli, Rusya'daki Ekim Devrimi'nde olduğu gibi, Troçki'nin Sürekli Devrim Teorisi'dir.

DEUK, kuruluşundan bu yana, Marksizmin sürdürücüsü olan Troçkizmin küçük burjuva muhaliflerine karşı Sürekli Devrim perspektifini savunma ve geliştirme mücadelesi veren tek siyasi akımdır. İşçi sınıfının devrimci önderliğini oluşturmak, Türkiye'de ve her ülkede, DEUK'un şubesi olarak bir Sosyalist Eşitlik Partisi'ni inşa etmek demektir.

Halil yoldaşın kansere yenik düşmeden kaleme aldığı son yazı, Dördüncü Enternasyonal'in kuruluşunun 80. yıldönümünü kutlama mesajıydı. Halil, son yazısında, uluslararası sınıf mücadelesinin yükselişine dünya çapında DEUK'un inşa edilmesiyle yanıt verilmesinin gerekliliğini vurguluyordu:

Dünya çapında sınıf mücadelesinin canlanmasının, en son Mısır'da tanık olduğumuz türde kitlese devrimci işçi sınıfı mücadelelerini beraberinde getirmesi ne kadar kaçınılmazsa, bu mücadelelerin başarılı sosyalist devrimlere ulaşması için bütün ülkelerde Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi'ni inşa etme gereği de bir o kadar ortadadır.

Halil yoldaşın Eylül 2018'de yaptığı şu çağrı güncelliğini korumaktadır:

Bütün sözde "sol" akımların kapitalist sistemle ve burjuva partileriyle açık bir şekilde bütünleştiği koşullarda, ileriye giden bir çıkış yolu arayan işçilerin ve gençlerin harekete geçmesinin, DEUK'un inşasına ve sosyalizm mücadelesine katılmasının tam zamanıdır.

Halil yoldaşa gösterilecek en büyük saygı, onun sıkı sıkıya bağlı olduğu, Dördüncü Enternasyonal'in Uluslararası Komitesi'nin Türkiye şubesi olarak Sosyalist Eşitlik Partisi'ni kurma hedefini gerçekleştirmek olacaktır. Halil yoldaş, Türkiye'de Sosyalist Eşitlik Partisi'nin inşasının bu topraklarda DEUK'un ve Troçkizmin sökülmez köklerinin atılması demek olduğunu kavramıştı. Zamansız ölümüyle yarım kalan eseri kuşkusuz tamamlanacak ve Halil Çelik her zaman boyun eğmez bir sosyalizm savaşçısı olarak hatırlanacak.

Sosyalist Eşitlik Grubu

31 Aralık 2021

mehring
yayıncılık